

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 11. V Ljubljani, 15. junija 1901. Leto XVIII.

Obseg: Stalni delavci v vinogradih. — Vnetje seskov pri svinjah. — Ali streljanje proti toči pomaga ali ne. — Vzroki, zakaj so — plemenski biki tako malo časa porabni, in kako se ti vzroki odstranijo. — Skrb za plemenska goveda. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Stalni delavci v vinogradih.

Kako bi bilo mogoče pridne delavce stalno pridržati pri kmetiji?

Delavsko vprašanje postaja od leta do leta bolj pereče; posebno se to opaža, odkar se je naše ljudstvo kar trumoma pričelo izseljevati v druge države, posebno v Ameriko. Staro in mlado, vse si hoče služiti kruh v tujini, zapušča svojo ožjo domovino in zane-marja svojo kmetijo. Boljši kmetje ne morejo s svojimi močmi vsega obdelovati; mladih močij primanjkuje, in kar jih dobé, jih morajo prav drago plačevati, vsled česar kmetijstvo ponekod jako nazaduje in bode še bolj nazadovalo in propadalo, kljubu temu, da država in dežele žrtvujejo precejšnje vsote za povzdigo kmetijstva, ako se ne bode delavsko vprašanje rešilo ugodno.

Povsodi, kamor človek pride, posestniki tarnajo zaradi pomanjkanja delavskih močij. Koliko glavnih del se mora v najboljšem času opustiti, ali pa le površno izgotoviti!

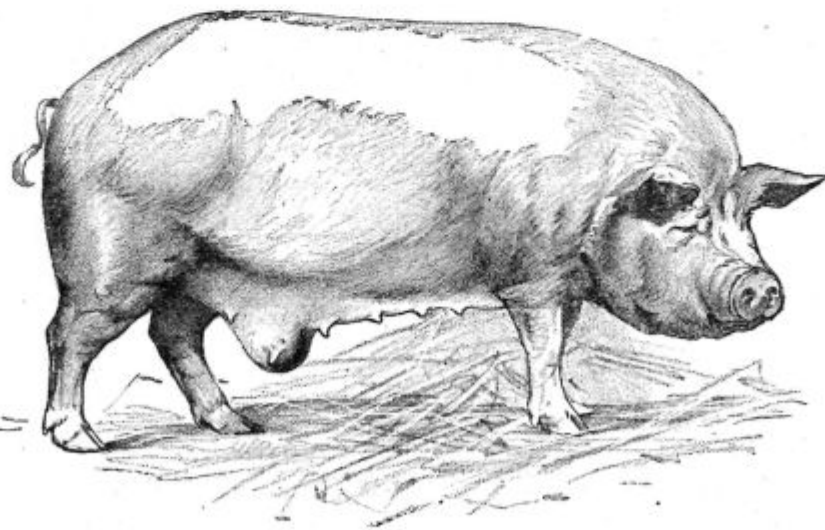
Kar se mladih delavskih močij ne izseli, jih pa vzame vojaštvo. Na stotine poprej za kmetijsvo vnetih mladeničev pokvari ravno vojaščina, kajti v treh letih se vsak vojak navzame raznih razvad, privadi se mestnemu življenju in seveda tudi lenuštvu, in tako ga mine veselje do domačega dela. Zato se pa le ko-

ličkaj priden in inteligenten vojak po dokončani vojaščini ne vrne več domov, čeprav dobro ve, da ga doma komaj čakajo in krvavo potrebujejo, marveč gre rajši k žandarmeriji, financii itd., ali pa se loti celo drugih, manj vrednih služeb, samo da ostane v mestu.

Da bi se vsaj nekaj boljših delavskih močij stalno obdržalo v deželi, bi trebalo take ljudi že naprej osigurati z gotovim zaslužkom poleti in pozimi. Na-

vadno pa imajo naši delavci poleti prav veliko, pozimi pa nikakega zaslužka. Obrtnija je pa pri nas le malo razvita, da bi se mogel delavcem nuditi ob vsaki priliki gotov zaslužek.

Kako bi bilo mogoče obdržati si stalne delavce vsaj v vinorodnih krajih, hočem tu v kratkem navesti

Podoba 28.

po načinu, kakor je vpeljan v Švici in na Alzaškem. Gospodarji večjih posestev ne jemljejo delavcev za vsako delo sproti, marveč se dogovore z manjšimi posestniki ali kajzarji za vseletno obdelovanje vinograda gotove velikosti. Dotični delavec dobi na pr. za oral in za vse leto skupaj 400 do 600 K. Skrb dotičnega delavca je sedaj, da vsako delo, t. j. obrezovanje, okopavanje, mandanje, škropljenje, žveplanje itd. izvrši ob pravem času. To ima naslednje prednosti: Delavec ni navezan na ure, pride kadar utegne in kadar se mu poljubi, vé, koliko bode v dotičnem letu zaslužil in zraven tega lahko poljubno oskrbuje svoje posestvo, ne da bi kaj zanemarlil pri sosedovih nasadih, za ktere se je zavezal skrbeti.

Zato opravlja manj važna dela, na pr. pripravljanje kolov, vezij, nakolitev itd. že pozimi, kar se sedaj le redkokje vrši, ker vsak gleda, da najme delavce šele tedaj, ko so dnevi daljši, in zato je navadno spomladi največji naval.

Gospodar je pa nasprotno preskrbljen z delavci za vse leto in nima druge skrbi, kakor da tupatam delavce nadzoruje ter priskrbi potrebni material, v kolikor se ni za to pogodil s podjetnikom.

Bolje je, če potrebne reči, na pr. galico, žveplo, gnoj itd. gospodar sam priskrbi, ker podjetnik bi vedno kupoval le ceno blago in s tem gospodarja oškodil.

Ta način obdelovanja naj bi se pri nas vsaj pri vinogradih uvedel, ker je tu najbolj potrebno, da se vse izvrši v pravem času in da so za to le izvežbane osebe, dočim se za druga poljska dela lahko porabijo tudi manj zanesljive osebe.

Seveda bi moral dotičnik, ki bi hotel svoje vinograde na ta način obdelavati, natančno preračunati, koliko ga delo stane, če delavce sproti najema ali vse izvršuje v režiji; šele na podlagi takega računa more skleniti s podjetnikom ali vincarjem zanesljivo pogodbo.

Fr. Gombač,
deželni potovalni učitelj

Vnetje seskov pri svinjah.

Vnetje seskov pri svinjah povzročijo poškodovanje, udarci kakor tudi grizenje sesajočih prasičkov.

Bolni seski so otekli, vroči in boleči. V pričetku še dajo mleko, pozneje pa mleko usahne. Včasih more otekel sesek trd postati, in potem nastane za jabolko debela viseča oteklina, kakor se vidi na 28. podobi.

Zdravljenje te bolezni je naslednje: Prasički se po možnosti hitro odstavijo. Svinji se poklada malo in primerne klaje, na pr. siratka, zelena klaja, repa, pesa, itd. Če je vnetje zelo močno, potem je vneto mesto dobro vtreti s svinčeno mažo.

Poznej, ko oteklina poneha in je sesek trd postal, se priporoča mazati s kafrovo ali jodovo mažo.

Ali streljanje proti toči pomaga ali ne.

Naslednji sestavek ima namen o tem vprašanju povrsti navesti najnovejše izkušnje, pridobljene doma in drugod po Ogerskem, v Italiji in na Nemškem. Podati hočemo le povsem objektivno poročilo, naslonjeno zgolj na dejstva. Poučiti hočemo dotičnike, da dobe pravo, trezno podobo o važnem gospodarskem vprašanju, da ne bodo gojili prezgodnjih nad, pa tudi vzeti nočemo upanja onim, ki se ga oklepajo do trenutka dejanske odločitve.

Odkar je bil A. Stiger, župan v Slov. Bistrici, l. 1896. na nov način začel streljanje zoper točo, se je to hitro razširilo zlasti po Slovenskem, pa tudi po Ogerskem, po Gornji Italiji in Dalmaciji. Od povsodi so poročali o ugodnih uspehih. Zaupanje v tako obrambo hude sile kmetovalstva in vinogradništva je rastlo ne le med preprostimi ljudstvom, ampak tudi med omikanci. Deželni zastopi in državne vlade so se jele zanimati za to vprašanje in učenjaki so potom pravih poskusov hoteli dognati, ali streljanje res utegne braniti točo ali ne.

Taki poskusi so ravnatelja avstrijskega osrednjega odbora za meteorologijo, profesorja Pernterja l. 1900. prepričali, da zračni vrtinec, ki po strelu odleti iz topiča skoz nastavek v zrak, povprek seže 300 (tristo) metrov visoko. Ako oblaki pri toči res stoje le 800 m visoko — kar trdijo opazovalci pri Slovenski Bistrici, v Gornji Italiji in v Švici — tedaj seže vrtinec v oblake le tedaj, če so topiči postavljeni na gričih, 550—750 m visokih. Tako ugodno so v okolici slovenje-bistriški res postavljeni, in ravno tam trdijo, da se je doslej streljanje najbolje obneslo. Če pa imenovani vrtinec, dosežši oblake, ondi res točo zabrani, to še ni dognana stvar. „Gotovo je, tako piše Pernter meseca septembra lanskega leta, da je že na Štajerskem kakor tudi v Gornji Italiji toča pobila, čeprav so streljali.“ Seveda se lahko ugovarja, da so streljali s premajhnimi topiči. Da bi se zatorej vprašanje končno dognalo, sta država in dežela odredila v slovenje-bistriškem okraju pravilno streljanje za poskušnjo. Pravzaprav bi morali drugodi čakati na uspeh teh poskusov. V skrbi pred točo pa ljudje ne marajo čakati. Tako je sodil Pernter meseca septembra lanskega leta.

Glede visokih hudournih oblakov spoznajmo sedaj še mnenje profesorja Prohaske v Gradcu, najboljšega poznavatelja neviht naših planinskih dežel. On trdi, da hudourni oblaki ondod vise v visočini med 3000 in 5000 metrov nad morjem. Prohaska pravi, da je sam videl mnogo neviht, ki so šle preko Triglava (2764 m), Mangerta (2700 m) in preko Velikega Kleka (Gros Glockner 3800 m). Prohaska popisuje nevihte, ki so se vlekale preko Visokih Tur, dasi ondi ni nikjer zareze pod 2400 metrov. Tako je na pr. šla 10. julija 1892 nevihta ob 1/2 5 popoldne iz Pincgava preko 3100 m visokega Sonnblicka na Koroško, tu čez Osojsko jezero v rožno dolino, prekoračila Košuto in dosegla Savo pri Hotiču na Kranjskem ob 1/2 9 zvečer. Po vsi premočrtni poti je nevihta sipala točo. Drugi dan, 11. julija 1892, je šla nevihta opoldne od doline reke Isel na Tirolskem, prekoračila Visoki Schober (3200 m) in bila ob 1/2 2 popoldne tostran Tur nad Gornjim Dravogradom, kjer je sipala strašno točo. Pri Vorderbergu je vse pobila ob 1/4 4 popoldne. Nevihta se je vlekla preko Karavank, bila je ob 5 nad Kranjem, ob 6 pri Hotiču in je toča pri Litiji vse poljske pridelke pokončala; ob 8 je nevihta dosegla Krko in odšla na Hrvaško. Skoraj premočrtna pot, ki jo je prekoračila nevihta v 6 1/3 ure je 245 km dolga; toča je padala na 3—5 km široki progji. Takih zgledov nahajamo v spisih imenovanega strokovnjaka dovolj. Soglasno poroča Ferrari, da nevihte dostikrat pridejo v Pijemont preko 4000 m visokih vrhov zapadnih Alp.

V nekotih slučajih je bilo možno ceniti debelost hudournega oblaka; znašala je nekaj kilometrov.

Potemtakem bi bile nevihte tako velikanski prirodni pojavi, da njim nasproti izgine človeška moč.

Posebnega upoštevanja vredni so v našem vprašanju sklepi mednarodnega zborovanja o streljanju proti toči, ki je bilo letos v Padovi. Zbralo se je bilo nad 1000 udeležnikov. Predložena jim je bila tale resolucija. Zbor sklene: 1. streljanje proti toči brez dvojbe pomaga; 2. to z gotovostjo dokazujeta izkušnja in znanstvo. To besedilo resolucije je menda marsikoga iznenadilo. Kajti v poletju l. 1900. so ponovno prišla v javnost poročila, da streljanje nič ne koristi in v italijanskih kmetijskih časopisih je postala rubrika o neuspehih (insuccessi) skoro stalna. Zatorej je bilo čudno, da je zbor kar naravnost in navdušeno sprejel prvo polovico predložene resolucije. Ali kmalu se je pokazalo, da je ta sklep bil prenačeln in da so z njim nameravali le zagotoviti si podporo laške vlade.

Resni in priljubljeni potovalni učitelj Poggi je opozoril na to, da je treba gledati ne le na uspehe, nego tudi na neuspehe; in on sam je poročal o slučaju, ko streljanje ni pomagalo, dasi so ob pravem času in pravilno streljali.

Navzočih je bilo med zborovalci nad dvajset potujočih učiteljev, in ti so naravnost priznali, da se ne more govoriti o kaki znanstveni gotovosti o tem, da streljanje proti toči pomaga.

Temeljito pa je poučil zborovalce v Padovi Pernter. Opozoril jih je na to, da le večletne, umno pridobljene izkušnje morejo dati gotovost o vrednosti streljanja proti toči. Treba je nevihte natanko opazovati, in sicer tako, da bi bil en opazovalec na vsakih 10 km², in po vsaki nevihti porabi poročila poedinih poročevalcev za to, da se spozna, odkod je nevihta prišla, kam je šla, kako nadaleč se je razširila, kod je sipala točo itd. Potem šele se bo pokazalo, če ne leži od toče prizadeto ozemlje tako, da bi izven njega ležeči kraji tudi brez streljanja bili toče prosti ostali. Znano je, da toča pada v ozkih progah in da včasih pada v dveh progah, ki sta nedaleč vsaksebi. Če je torej toča padala na desni in na levi strani strelišča, na strelišču samem pa ne, se vendar ne sme še sklepati, da je to uspeh streljanja; treba je v tem slučaju dokazati, da toča ni padala v dveh progah in da bi med progama ležeče strelišče brez streljanja ne bilo ostalo brez toče. Prav tako še ni uspeh streljanja, če je toča padala le nekoliko ob robu onega ozemlja, kjer so streljali, med tem ko je ves drugi del tega ozemlja ostal obvarovan. Kajti dokazati bi bilo treba, da hudoorni oblak sam že ni vlekel tako, da bi ono ozemlje bilo ostalo brez toče, tudi ko bi ne bil nihče streljal. Še več! Zgodilo se je, da je hudourni oblak na svojem potu tu ali tam za nekaj časa prenehal sipati točo. Taki kraji bi bili seveda tudi brez streljanja ostali brez toče. Šele, ko bi večletna opazovanja pokazala, da toča na svojem potu vselej ali vsaj dostikrat neha padati, kakor hitro doseže ozemlje, kjer pravilno streljajo — šele tedaj bi bilo dokazano, da streljanje res pomaga! Treba je nevihte več let natanko opazovati in zasledovati njih pot, njih obsežnost i. t. d. in ob enem v nekaterih okrajih pravilno streljati, potem se šele z gotovostjo pokaže, ali je streljanje uspešno ali ne.

Po teh Pernterjevih pojasnilih je predlagatelj Porro sam umaknil drugo polovico svoje resolucije, in tako je tudi že omenjena prva polovica prišla ob veljavo.

Tak konec je imelo mednarodno zborovanje o streljanju proti toči v Padovi. Naglašeno bodi, da je bilo ondi zbranih nad 1000 udeležencev, ki so bili

skoraj zgolj iz omikanih krogov in so sami imeli v stvari dovolj izkušnje, ker so bili vsi doživeli po mnogo neviht ob pokanju topičev zoper točo.

Letos, meseca aprila, je bil na Nemškem. v Stuttgartu, občni zbor meteorološkega društva. Ves prvi dan zasedanja je bil odmenjen razpravljanju o streljanju proti toči. Že to dokazuje živahno zanimanje za to vprašanje. Prvi je obrazložil dosedanje izkušnje Pernter, in sicer enako kakor že prej v Padovi in v svojih spisih o tem predmetu. Izražoval se je vsekovi previdno in pravil, da segajo vrtinci iz topičev le ob posebnih slučajih (če so topiči postavljeni na vzvišenih krajih) do točenosnih oblakov, sicer pa izginejo že dosti pod njimi in da se torej ne more govoriti o tem, da imajo naravnost kak učinek. Z znanstvenega stališča tudi ni moč uvideti, da bi streljanje vplivalo. Vender naj se stvar praktičsko dožene, ker bi morda venderle bil kak vpliv mogoč, o katerem znanstvo sedaj še ne ve, in pa širnim krogom, ki so nekako navdušeni za streljanje, naj se dokaže, ali je njih mnenje opravičeno ali ne. Zatorej uredi avstrijska vlada na Pernterjev predlog streljanje za poskušnjo v dveh okrajih, v slovenjebistriškem in pa okoli Bruka na Zgornjem Štajerskem. Streljanje se bo vršilo pod natančno kontrolo in se bo oziralo na vse okoliščine.

Tudi vsi drugi govorniki so se izjavili ne posebno zaupljivo. Mnenje nekaterih, da morda zvok vpliva, so izpodbile izkušnje na nemških topničarskih streliščih. Tam so se prepričali, da celo zvok velikih trdnjavskih topov nič ne vpliva na deževne oblake. Tudi na Ogerskem, kjer je postavljenih 1500 topičev in streljanje nadzoruje poseben uradnik, dosedanja uspehi ne vzpodbujajo. Iz Italije pa se naravnost poroča o neuspehih. Glavni nadzornik italijanske zavarovalne družbe v Milanu, inženjer Stabilini, je sporočil namreč o uspehih streljanja l. 1900. V svojem tiskanem poročilu navaja 16 slučajev, ko so pravilno in vztrajno streljali, in vender je toča hudo ali celo prav hudo pobila. Stabilini sam pravi, da je potemtakem streljanje proti toči kolikortoliko brezuspešno. Ta sodba je morebiti prenačeln, kajti lahko se ugovarja, da v Italiji streljajo večinoma z majhnimi topiči in so streljali preslabotni. Seveda je tudi vprašanje, če bi z velikimi topiči stroški preveč ne narastli, tako da bi bilo bolje letino zavarovati pri zavarovalni družbi.

Zborovalci v Stuttgartu so potem prisostvovali streljanju iz dveh topičev. Večji avstrijski topič je bil vodoravno nastavljen, manjši francoski pa navpik. Vrtinci zlasti iz manjšega topiča so se dobro videli, pa le do 50—60 metrov nad topičem, in že slaboten veter jih je odklonil. Dobro se je slišalo zvižganje po streljih. Natančni aneroidi in variometri so strele tik topičev venderle malo občutili. Čeprav so se poskusi pravilno vršili, vender pravi poročilo končno, da je vsa družba, ki jih je gledala, potem le še bolj dvomila o koristih streljanja proti toči, kakor poprej. F. S.

Vzroki, zakaj so plemenski biki tako malo časa porabni, in kako se ti vzroki odstranijo.

Glavni tajnik kralj. kmetijske družbe v Hanovru, gospod P. Johannsen, je v ondotnem časopisu za poljedelstvo in gozdarstvo priobčil razpravo, iz ktere smo posneli naslednje:

Dočim pri konjereji žrebci dolgo vrsto let ostanejo v rabi za pleme in se njih vrednost lahko presodi po lastnostih njihovih potomcev, je skoraj splošna navada, da se pri govedoreji biki rabijo le malo let za pleme in se oddajo mesarju ob času, ko bi se njih vrednost kot plemenske živali na njihovih potomcih mogla šele spoznati. Da se ne strinja z načeli umne živinoreje, če se plemenski biki odstranijo po razmerno kratki porabi, je bilo že večkrat povedano in ni treba, da bi se to še razlagalo. Celo oni, ki vsako leto oddajo po enega bika „za klobase“, ne bodo temu ugovarjali. Taki ljudje zahtevajo, da se jim bik debeli in jim s tem zagotovi prihodke, poleg tega pa jim daje teleta. Pri nakupovanju bikov se v takem slučaju tudi ne gleda toliko na dobro pokoljenje in izborne lastnosti, kakor na nizko kupno ceno. Čisto drugače dela umen živinorejec. On žrtvuje vse, da dobi v svoj hlev plemensko žival lepe telesnosti in dobrih lastnostij. Ne pride mu na misel, da bi kupno ceno živali primerjal s ceno, ktere se sme nadejati pri prodaji za mesnico, temveč upa na povrnitev stroškov pri kolikor mogoče velikem številu čvrstih telet. Število teh slednjih pa je zavisno od tega, koliko časa se plemenska žival rabi. Čim dalje žival ostane porabna za pleme, tem več potomcev rodi in toliko boljše obresti daje naloženi denar. Človek bi sicer moral dvomiti nad resničnostjo tega načela pri plemenskih živalih, ko vidi, da se sploh le eno, dve, kvečjemu tri leta rabijo za pleme, in vendar je to načelo resnično! Da se tukaj greši proti sploh veljavnemu pravilu, „dobre plemenske živali kar najdalje za pleme obdržati“, vzrok temu so napake pri krmljenju, strežbi in porabi živalij. Te napake razložiti in podati nasvete, kako jih odstraniti, je namen naslednjih vrstic.

Prerano in prepogosto spuščanje bikov po plemenu je prvi vzrok, da se biki hitro obrabijo. Izkušeni živinorejci in veščaki v govedoreji pravijo, da se sme bik pričeti pomalem za plemenjenje rabiti, ko je $1\frac{1}{2}$ leta star.

Pogosto nahajaloča se razvada, da se junci spuščajo po plemenu že v starosti enega leta ali še prej ter da se mu pripusti preveč krav — znani so nam slučajji, da so takemu mlademu juncu v prvem letu pripeljali 100 krav — to je napaka, ki mora škodovati plodovitosti in oslabiti spolni nagon.

Od $1\frac{1}{2}$ do 2 let naj se junec rabi le zmerno, šele pozneje naj se mu pripušča večje število krav. Popolno rodovitnost bik le tedaj ohrani, če napravi na dan le po eden skok. Posledica večkratne porabe je ta, da junec potem ne ubreji vseh krav in da svojih dobrih lastnostij ne prenaša z gotovostjo na svoje mladiče.

Pojasnilo za to trditev nam daje Julij Kühn v klasični knjigi: „Primerno krmljenje goveje živine“. On pravi: „Tvorjenje semen je sicer obilno in neprestano, vendar preteče nekoliko časa, da se porabljeni seme nadomesti po presnovi stanične tvorbe z drugim; tudi pot semen do semenske mošnje je precej dolga, zato tudi najobilnejša bikova hrana ne more odvrniti slabih posledic prepogostega in prehitro zaporednega skakanja. Seme bo v takem slučaju, če bo sploh tvorilno, dalo manj popolnega mladiča, ker ni bilo dovolj razvito in zrelo.“ Posebej ni treba omeniti, da je istotako nespametno, če se pusti biku, da dvakrat skoči zaporedoma, kakor je to po nekterih krajih navada, zakaj to stori bika prekmalu neplodovitega.

Dalje tudi krmljenje bikov navadno ni primerno, in vobče se more reči, da je krmljenje prej preobilno

kakor borno. Oboje pa je napačno. Bik more svojo nalogo le takrat izvrševati, ake se mu poklada hrana, ki pospešuje tvorjenje semen. Pokladati se mu mora klaja, v kateri je primerna množina beljakovin, tolišče in pepelnih snovij, zlasti fosforovokisljih prstij. Mi vemo, da ima dobro seno, zlasti detelja, razen obilne množine dušika tudi veliko apna v sebi, da so oljne tropine bogate dušika. tolišče in zlasti tudi fosforove kisline, da je oves lahko prebavna klaja, v kateri so vse tvarine za tvorjenje telesa, oziroma semen.

Od teh krmil dobi bik vse, česar mu je za razplodbo freba. Z dodatkom oljnih tropin in ovsa ga bomo krepko podpirali, če včasih več trpi kakor navadno. Napenjajočih krmil, kakor namočenih otrobov, korenjstva in repe naj se mu ne poklada v večjih množinah, in tudi zelene krme le malo; gledati je na to, da se bik preveč ne debeli, pa tudi, da ne hujša. Ako se bik debeli, p staja len, neroden in pretežek za skakanje ter peša na plodnosti.

Kakor vpliva krma na sposobnost za plemenitev, tako je ta zavisna tudi od gleštanja. Kjer je bik plemenjak obsojen, da mora leto in dan stati na istem mestu v hlevu, ki morda niti ne ustreza najskromnejšim zahtevam gledé zdravega bivališča za živali, tu se začne bik kmalu preveč debeliti, postane okoren in len za skakanje. Gibanje je bikom istotako potrebno, kakor vsaki drugi živali, od ktere se zahteva več kakor samo mesnatost in mlečnost. Zaradi tega naj se biki gonijo na pašo, ali če je to neizpeljivo, naj se spuščajo na tekališče, na dvorišče ali na ograjeno gnojišče, da se po več ur na dan kretajo na prostem. Tudi naj se biki zmerno rabijo za vožnjo. Zlasti zelena krma naj se vozi domov in druge lahke redne vožnje naj se opravljajo z biki, ki se vprežejo skupaj z volom ali z močno kravo.

Biki pa tudi sami prav dobro vozijo. Umevno je, da se težka dela ne bodo opravljala z biki. Vpreganje bikov za lahka dela jim daje priložnost do dobrodejnega kretanja, pa je tudi najboljšo sredstvo, da se obvarujejo hudobnosti. Saj je znano, da biki na starost radi postanejo hudobni.

Čeprav je ta prikazen morda nekoliko prirojena, vendar je nje vzrok največ napačno ravnanje z živaljo. Vedno bivanje v hlevu in draženje napravi bika hudobnega. Ako se ti vzroki začasa odstranijo in se bikom vtakne nosni obroček, ostanejo največ tako pohlevni, da se z njimi tudi v starosti lahko ravna. Za varnost zdravja in življenja ljudij in z ozirom na daljšo sposobnost živali za razplodbo se nam zdi nosni obroček tako važen, da bi želili, naj bi se splošno vpeljala po nekterih krajih obstoječa naredba, da morajo vsi biki, ki se javno rabijo za plemenitev, imeti nosni obroček.

Ugovora proti vtaknitvi nosnega obročka ni nobenega, celó pase se žival lahko z obročkom, ako se mu z majhno vrstico kvišku priveže, da mu ne visi v gobec.

Zadnji vzrok, da se plemenski bik kmalu odstrani, je razplodba v sorodstvu. Škode take razplodbe se more obvarovati le iskušen živinorejec.

Sploh pa se mora živinorejcem priporočati, da ne pustijo sorodnih živalij, da bi se med seboj plemenile, in z ozirom na to se mora odobravati, če se bik odstrani, kadar so njegovi potomci zreli za spuščanje. Tam, kjer se spisujejo rodopisne knjige, se je na njihovi podlagi lahko izogniti plemenitve sorodnih živalij. Ker pa tako rodopisno knjigovodstvo pri največ kmetovalcih ni vpeljano, zato je prav, bika odstraniti, da se ogne razplodbi v sorodstvu. Ni pa treba, bika od-

dati v mesnico, temveč naj se proda v tak kraj, kjer se mu ne pripuščajo njegovi potomci. Ker pa se stari biki, tudi če bi se bila njih vrednost za pleme izkazala na njihovih potomcih, sploh ne kupujejo radi, zato bi se dala ta zadeva najbolje uravnati z enotnim vodstvom bikoreje čez večje okraje.

Da je mogoče, plemenske bika dalje časa rabiti za pleme, o tem nam kmetijsko slovstvo navaja raznih zgledov, od katerih hočemo tukaj omeniti le enega. V švicarskem kmetijskem listu je v kmetijski stroki slavnoznani, žal, že umrli ravnatelj Schatzmann sporočil, da je baron Baby v Sarsinu na Ogerskem bika simodolske pasme rabil za pleme od leta 1868. do 1879., torej celih 12 let. Bik „Tell“ se je začel s poldrugim letom pomalem spuščati po plemenu in je ostal 12 let poraben. Morali so ga potem zaklati, ker je dobil na vseh štirih nogah otekline.

Pri rastelesenju se je pokazalo, da so bili vsi notranji deli zdravi. Njegova teža je znašala l. 1871. v starosti 4 let 1092 kil in je le po malem naraščala, kajti l. 1878. je znašala 1140 kil.

Krmljenje in strežba je bila seveda primerna. Poglavitna klaja sta bila oves in seno. Repa in napojna krmila se niso pokladala; soli se mu je dalo na dan po 70 gramov. Gospod pl. Baby pravi o krmljenju: „Plemenski biki se krmijo trikrat na dan in tolikrat tudi napajajo. Napajališče je na prostoru, kjer se biki vsakokrat pusté $\frac{1}{2}$ do 1 ure, da se sprehodijo. Snaži se bik dvakrat na dan, in sicer temeljito, tako kakor pri dobro oskrbovanih konjih. Snaga je poglaviti pogoj pri živineriji. Dobra strežba je polovica krme. Živali dobijo le tuintam zelene krme, ki jim služi za čistilo. Bik se na dan spusti le enkrat po plemenu; to je najboljšo sredstvo, da živali ostanejo dolgo časa plodovite. Bik ne potrebuje več ko $1\frac{1}{2}$ kratno množilo one klaje, ki mu je potrebna za ohranitev, dočim potrebuje dobra molzna krava 2—2 $\frac{1}{2}$ kratno množino. Ako bik veliko trpi, naj se mu poklada več ovsa.

Priporočamo te migljaje v posnemanje. Opravičena želja umne živinoreje, bika plemenjake kar najdalje rabiti za pleme, se izpolni le takrat, če bo njih krmljenje in gleštanje namenu primerno. Ako imajo biki isto hrano in potrežbo kakor krave ali celo pitanci, potem so kmalu godni za mesnico in ne izpolnjujejo svojega namena kot plemenjaki. Komur je do tega, da dobre plemenske bika kar najdalje obdrži in da se njih vrline dobro prenašajo na potomstvo, posnemaj pri bikoreji predstoječa navodila, in dosegeš bo svoj namen, seveda, kakor so posebnosti bikove, bolj ali manj popolno.

Skrb za plemenska goveda.

Gledé na zdravje bi bilo najumestneje, da bi bik hodil poleti na pašo. A vender to iz raznih vzrokov ni dopustno. Bik je namreč preneroden in prehudomušen, torej nevaren. Dalje učé izkušnje, da delajo v hlevu krmljeni junci boljše in krepkejše mladiče od onih, ki se spuščajo na pašnike. V tistih krajih, kjer je živinoreja močno razvita, bikov ne gonijo na pašo. S tem pa nočem in ne smem reči, da morajo stati vedno v hlevu, kajti to bi ne ugajalo zdravju, in dalje bi bilo kvarno plemenski iskrenosti. Junec neobhodno potrebuje kretanja in svežega zraka. Vse to se mu lahko nakloni z malim delom, ali pa s tem, da ga spuščamo v ograjen prostor (tekališče).

Skoraj pri vseh živalih naš gospodar štedi s klajo, a za bika se mu ne smili nobeno krmivo. Navadno mu poklada tako tečne krme, kakor bi ga hotel zaklati že prihodnji dan. To je napačno. Junca ne smemo preveč krmiti, a tudi premalo ne; najbolj ugaja nekaka srednja mera. Pretečno krmljen bik postane predebel, pretežek, prelen, ter izgubi mnogo dobrih plemenskih lastnosti. Dalje učé izkušnje, da dajo pretolsti junci prav slaba teleta, ktera dostikrat poginejo kmalu po porodu. Nasprotno pa je tudi prepričilo krmljenje jako, da, še bolj neumestno, ker škoduje mladičem in ker pomanjša plemensko moč. Počivajočemu biku (kadar ne plemeni) dajajte sena, rezanice in slame. Kadar pa ide mnogo po plemenu, tedaj mu pokladajte dosti sena in nekoliko celega ovsa; za pijačo pa mu ugaja čista, ne premrzla voda. Prevodena krma mu ne tekne, kajti taka ne podeljuje moči in iskrenosti; torej mu ne dajajte repe, krompirja, odpadkov iz žganjarij, cukraren i. t. d.

Mlad junec postane že z enim letom nekako neroden in prevzetan. Umen gospodar mu pa pokaže že v tem času, da ne sme vsega storiti, kar bi se mu zljubilo; „mlado drevo se upogne, a staro se zlomi“, pravi pregovor. Vender mi je precej omeniti, da se doseže mnogo več z lepim ravnanjem, kakor pa s palico. Napačno bi bilo torej junčka za vsako malenkost pretepati, a kadar zasluži, takrat ga je treba ostro kaznovati. K vodi naj se goni na vrvi, da se navadi na človeka, in da je kasneje bolj pohleven. Mladih bikov ne smete pustiti, da bi se bodli, ker bi se potem močnejši, veseli svoje zmage in moči, lotili vsake živali, ali še celo človeka. Za ukročenje so tudi kaj dobri nosni obročki.

Bika naj krmijo in gleštajo moški, ker niso bojazljivi, so bolj srčni in tudi bolj močni od žensk. Najpametneje je, da ga hrani in čedi že od mladosti eden in isti človek. Junec se polagoma navadi na svojega pastirja, priučí se njegovemu glasu in njegovi obleki ter mu je povsem pokoren. Ob času krmljenja naj hlapec vedno hodi v isti obleki k biku, in vselej naj ga nagovori z navadno besedo: bicek moj, sivček, šarec itd. Pri snaženju ne bodi bojazljiv in strahopeten, a tudi prenel ne smeš biti. Vedno ti je misliti na to, da je žival brezpametna ter obdarovana z neznanško močjo, s katero more vsak čas ugonobiti človeka. Bik je vedno čuden v svojem obnašanju, in nikoli mu ni prav zaupati.

Za plemenske krave ni treba posebnega krmljenja in tudi ne posebne strežbe. Z njimi ravnamo prilično tako, kakor z navadnimi molznimi kravami. Le v drugi polovici brejosti jim moramo polagati več klaje, da dobivata starka kakor tudi sad dovolj hraniva. Dalje je treba odpravljati vse one vplive, ki povzročajo zvrženje. En do dva meseca pred porodom naj se krave ne molzejo, ker bi to škodovalo mladiču. Sedem dni (ali še več) pred storitvijo in kakih pet dni po stitvi naj se kravi pritrga nekoliko krme, ker vemo, da potem ne zbolí tako pogosto kakor v nasprotnem slučaju. Nekteri gospodarji imajo krave, ki so visoko na času, vedno zaprte v hlevu. Z neke strani je sicer to prav, ker se žival v hlevu posilno ne poškoduje in torej vsled poškodovanja tudi ne zvrže. Ali nasprotno nam je pomisliti, da počasna hoja ne učinja nikdar zvrženja, le skakanje in poškodovanje morate zabraniti. Kravo spuščajte do poroda samo (ne skupaj z drugo živino) na pašo, ali pa jo zapirajte v ograjen vrt. Zmerno in počasno, do poroda trajajoče kretanje daje

nekoliko poroštva, da bo žival lahko ter pravilno porodila in da mladič ostane krepek in zdrav. Največ težkih porodov opazamo pri tisti živini, ki neprestano v hlevu stoji, a manj pri oni, ktera mnogo hodi; živinozdravniki so se o tem natanko prepričali.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 105. Na kakšen način bi se najbolje sušile črešnje za zimsko rabo? V tej reči je naše ljudstvo še popolnoma nepoučeno, dasi bi za suhe črešnje v Trstu veliko stržili, dočim za sveže skoraj nič ne dobe. To velja tudi za češplje. (F. K. v Š.)

Odgovor: Sušenje črešenj je tisto kakor sušenje češpelj, izvzemši izdelovanje prunel iz češpelj, kar pa gotovo poznate, saj je to izdelovanje na Goriškem doma in poznano tudi v bližnji Vipavi. Kar se pa tiče navadnega sušenja češpelj in črešenj, je slednjič vsaka sušilnica dobra, v katero ne prihaja dim, kajti le brez dima sušeno blago se izplača delati. Sušilnica je pa tem boljša, kolikor hitreje suši in kolikor manj kuriva potrebuje. Ameriške sušilnice so že dobre, a le največje, ki so pa silno drage in morajo imeti vse priprave, da se skozi goni vroč zrak. Francozi so glede izdelovanja suhih češpelj in črešenj prvi, zato je bosniška vlada, ki je veliko delala in dosegla v svrhu te obrti v Bosni, odklicala za postavljanje sušilnic po francoski (Cazevillovi) sestavi in ona daje delati sušilnice te sestave v deželno-erarski livarni v Varešu v Bosni. Sušilnica stane kakih 400 kron in primerno poslopje isto toliko, tako da pride sušilnica z vsem vred na kakih 1000 K. Na Kranjskem imamo že nekaj takih sušilnic. Priporočamo Vam ustanoviti majhno zadrugo za razpečavanje sadja, ali pa zadrugo na podstavi posebne skupne pogodbe, kakor jih uporablja deželni kulturni svet za majhne strojne zadruge (tako pogodbo Vam radi pošljemo v prepis) ker posestniki, združeni v tako trgovinsko družbo nimajo prav nobenega sitnega opravila z oblastmi. Posamezni posestniki podpisujejo potem svoje deleže, oziroma prispevke, Vi se pa obrnite po svojem poslanecu s prošnjo na c. kr. kmetijsko ministerstvo, ki Vam bo rado dalo izdatno državno podporo za zadrugo, oziroma za družbo. Morda dosežete s prošnjo tudi kaj pri tamošnjem zelo zapetem deželnem odboru in pri svoji c. kr. kmetijski družbi.

Vprašanje 106. Lansko leto sem zasadil gozd, na katerem prostoru so imeli nekteri pravico pasti. Prepoved se je izvršila na mojo prošnjo od strani glavarstva. Tudi se ni nobeden pašnih opravičencev oglasil proti prepovedi, zato vprašam, če je ta prepoved veljavna še za letos? (J. Z. v B.)

Odgovor: Prepoved paše v novo zasajenem gozdu velja toliko časa, da drevje zraste tako visoko, da mu živina ne more več škodovati, kar traja 14 do 20 in tudi več let.

Vprašanje 107. Je li bolje stene obzidanih ledenic obdati s premogovim pepelom ali z žaganjem? (J. Z. v B.)

Odgovor: Vsekakor je žaganje boljše, ker je slabši prevodnik toplote kakor premogov pepel, ker je med žaganjem tudi veliko zraka, ki posebno slabo vodi toploto, če je stena tako narejena, da prevelika menjava zraka ni mogoča. Na drugi strani ima pa žaganje to slabost, da se navleče vlage in da stena poprej segni. Boljši je drobir navadnega lesnega oglja, še boljša je zdrobljena in potem dobro stisnjena šota.

Vprašanje 108. Je li res, da za drugo škropljenje trt zadostuje samo enoodstotna raztopina modre galice in ne poldrugoodstotna? (A. Ž. pri S. T.)

Odgovor: Prav gotovo zadostuje le enoodstotna raztopina za drugo škropljenje, saj se dandanes priporoča le toliko močna tudi za prvo škropljenje.

Vprašanje 109. Naročil sem v Ljubljani semena solate, ktera mi pa skoraj vsa hoče uiti v cvet, vsled česar bom imel veliko škode. Ali je kakšno sredstvo, da se solati prepreči iti v cvetje? (A. Z. v R.)

Odgovor: Da bi se solati preprečilo iti v cvet, ni nobenega sredstva. Da gre Vaša „carska solata“ v cvet, je vzrok vrsta. Imamo namreč mnogo vrst solate, ki se morajo sejati v različnem času. Da gre solata v cvet, je vzrok velika toplota, ki dela, da se rastlina hitro razvija. Če hočete imeti poleti, oziroma sedaj, lepo solato, ki bo delala lepe glave, morate sejati tako vrsto, ki prenaša sedanjo toplino. Vaša solata je bržkone vrsta za zgodnjo pomlad ali celo za vzgojo v gorkih lehah, ki dela glave v hladnem letnem času.

Vprašanje 110. Pri nas so splošno pričeli nositi iz vinograda ves odrezani les, ker trdijo, da s tem zatro plesnobo. Ali je to res? (K. J. v L.)

Odgovor: Da bi se s tem plesnoba zatrla, ni res, koristno je pa tako početje venderle, kajti na lesu ostane vse polno gliviškega trosa grozdne plesnobe, in če les odstranite iz vinograda in ga požgete, s tem gotovo nekoliko zavirate razširjanje plesnobe. Če bi se to splošno delalo in če bi popravljali iz vinograda tudi listje, bodite prepričani, da bi razne trtne bolezni delale veliko manj škode.

Vprašanje 111. Imam precej obširen mlad hrastov gozd, ki je pregost in ktere ga hočem razredčiti. Kteri čas bo najboljši za to, da poganjke iz korenin najprej zatrem in da štori kmalu strohne, ker obtežujejo grabljenje. (F. A. v B.)

Odgovor: V tem slučaju je najboljši čas za sekanje drevja mesec avgust, ker takrat štori nimajo več dovolj moči, da bi delali nove poganjke, in se zato posuše in poznej segni-jejo, oziroma strohne.

Gospodarske novice.

* V četrtek, 20. junija t. l. bo redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe, in sicer dopoldne ob 1/2 9 v dvorani „Mestnega doma“ na cesarja Josipa trgu v Ljubljani. Današnji številki je priloženo poročilo o delovanju kmetijske družbe v zadnjih dveh letih ter računsko zaključka za ti leti. Iz teh prilog je razvidno družbeno uspešno delovanje, ki se je mogočno razcvetelo v zlic znanim zaprekam. Iz tega vzroka pa pozivamo vse p. n. gg. ude kmetijske družbe, naj se po možnosti odzovejo vabilu na občni zbor ter s tem pokažejo, da je bil odbor, kateri je bil l. 1899. po večini na novo izvoljen, vreden vsega zaupanja. Družbi se je v zadnjih dveh letih veliko grenkega prizadelo, a Bog je dal zmago resnici nad lažjo, in danes stoji čista pred svetom in močnejša kakor sploh kdaj poprej. Pridite torej p. n. gg. udje v najobilnejšem številu na občni zbor ter vnovič dokažite, da je za nezavisne, močate ude obstoj močne in poštene kmetijske družbe nedotakljiv. Prosimo Vas pa tudi zato za možno veliko udeležitev pri občnem zboru, ker se bo šlo za velevažno izvolitev novega predsednika kmetijski družbi, kajti vzorni dosedanji predsednik gosp. cesarski svetnik I. Murnik zaradi še vedno trajajoče bolezni ni vstanu več prevzeti tega častnega posla. Istotako je važna volitev štirih novih odbornikov. Torej na svidenje 20. junija na občnem zboru v Ljubljani.

* Žveplo, modro galico, škropilnice in žveplalnike ima družba vedno v zalogi ter vse to oddaja svojim udom po znižani ceni.

* Oddaja kos. Družba bo oddajala kakor lansko leto in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz

najboljšega avstrijskega jelka. Na lani izražene želje se je družba ozirala glede oblike in je dala narediti kose, kakor jih želé naši kmetovalci. Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, katero je zakrivila tvornica, zamenjati, oziroma vrniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. Ker se zaradi visoke pečetnine ne izplača pošiljati posameznih kos, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 20 kos skupaj. Kose oddaja družba izključno le udm ter prepoveduje vsako kupčijo z njimi. Podružnice, ki skupaj naroče kose, jih dobe veznine proste. Cena kosam je tale: dolgost v pesteh:

	6	6 1/2	7	7 1/2	8
" " cm	60	65	70	75	80
	92 h	94 h	96 h	98 h	1 K

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Vabilo gospodom družabnikom c. kr. kmetijske družbe kranjske

na O B Č N I Z B O R ,

ki bo

v četrtek, dne 20. junija 1901. l. ob 1/2 9 dopoldne v dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani.

S P O R E D :

1. Predsednik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1899. in 1900.
3. Predložitev družbenega računa za l. 1899. in 1900. in proračuna za leto 1901. (Račun in proračun se določijo gg. družabnikom še o pravem času.)
4. Volitev družbenega predsednika namesto po pravilih izstopivšega g. cesarskega svetnika Ivana Murnika.
5. Volitev štirih odbornikov v glavni odbor namesto gg.: Josipa Šiške, ravnatelja knezoškof. pisarne v Ljubljani, barona H. Lazarinija, graščaka v Smedniku, dr. Tom. Romiha, učitelja na meščanski šoli i. t. d. v Krškem, ter Viljema Rohrmana, pristava deželne kmetijske šole na Grmu.
6. Poročila in predlogi odborovi.
7. Poročila in predlogi podružnic.
8. Nasveti in prosti govori posameznih družabnikov.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 30. maja 1901.

Frančišek Povše,
podpredsednik.

Gustav Piro,
tajnik.

R a z g l a s

o oddaji premij za zboljšanje planin v letu 1901.

Z odlokom z dne 5. aprila t. l., št. 8933., je c. kr. kmetijsko ministerstvo dovolilo 1000 K za zboljšanje planin na Kranjskem ter naročilo podpisane odboru, naj na podlagi došlih prošelj stavi predloge. Oni, ki so v posesti kakšne skupne planine in ki mislijo, da se morejo potegovati za del te podpore kot premijo, naj pri podpisane odboru vložijo

do 15. julija 1901

svoje prošnje, v katerih naj natančno razjasnijo kakšna zboljšanja so se zvršila. Oziralo se bo le na zboljševanja, ktera povzdignejo užitek planine. Zgradba ali poprava potov se smatra za neobhodno potrebno reč na planinah, zato se nanjo ne bo oziralo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Ljubljana, 30. aprila 1901.

Fran Povše s. r.,
podpredsednik.

Gustav Piro s. r.,
ravnatelj.

Št. 6629.

R a z g l a s

o državnih konjerejskih darilih za kobile in žrebice, ki se bodo l. 1901. delila na Kranjskem.

Na Kranjskem se bodo l. 1901. delila državna darila za konjsko rejo:

- a) za kobile z žrebetom, ki še sesa ali je že odstavljeno,
- b) za mlade zaskočene kobile in
- c) za žrebice v naslednjih sedmih konkurenčnih postajah:
 - dne 3. septembra 1901. l. ob 10 dopoldne v Lescah za konje noriškega plemena za okrajno glavarstvo Radovljica,
 - dne 4. septembra 1901. l. ob 10 dopoldne v Kranju za konje noriškega plemena za okrajno glavarstvo Kranj,
 - dne 5. septembra 1901. l. ob 10 dopoldne v Kamniku za konje noriškega plemena za okrajno glavarstvo Kamnik,
 - dne 6. septembra 1901. l. ob 10 dopoldne na Vrhnikih za mesto Ljubljano in za okrajna glavarstva Ljubljanska okolica, Logatec in Postojna,
 - dne 7. septembra 1901. l. ob 10 dopoldne v Ribnici za okrajno glavarstvo Kočevje,
 - dne 13. septembra 1901. l. ob 10 dopoldne v Trebnjem za okrajni glavarstvi Rudolfovo in Litija,
 - dne 14. septembra 1901. l. ob 10 dopoldne v Št. Jerneju za okrajni glavarstvi Krško in Črnomelj.

Za delitev daril veljajo naslednje odredbe, ki so se ukrenile po dotičnih ukazih c. kr. kmetijskega ministerstva z ozirom na razmere te dežele.

Določila o darilih.

1. Kot darila se bodo dajali srebrne krone, srebrne svetinje in priznanski diplom; priznanski diplom prejme praviloma samo tisti konjerejec, ki se je odrekel državnemu novčnemu darilu, priznanemu njegovemu konju.

2. Državna darila razdeli v vsaki konkurenčni postaji posebna v ta namen sestavljena obdarjevalska komisija, ki je sestavljena iz treh udov, ki imajo vsi trije pravico glasovati, in to iz dveh poslancev konjerejskega odseka za Kranjsko in iz zastopnika c. kr. državne žrebčarne v Gradcu.

3. Konj, ki je bil že obdarjen v kakšni obdarjevalski postaji z državnim darilom, je tisto leto izključen od nadaljnje konkurence za državno darilo v kakšni drugi postaji.

4. Pri obdarjevanju v eni konkurenčni postaji ne sme v eni in isti kategoriji konj, sposobnih za darilo, biti obdarjenih več nego samo eden konj enega posestnika z državnim novčnim darilom. Kadar pa eden posestnik razstavi v eni ter isti kategoriji več konj nego dva, je šteti to za zborni ali kolektivno razstavo ter jo obdariti samo z enim državnim novčnim darilom ali s častnim darilom.

5. Rod vsakega konja, ki se poganja za državno darilo, mora biti dokazan, in sicer če izvira od državnega žrebca ali od dopuščenega zasebnega žrebca ali od svojega žrebca konjskega posestnika; v prvih dveh slučajih mora imeti s seboj predpisani spuščalni list.

6. V postajah Lesce, Kranj in Kamnik se smejo za darilo poganjati samo kobile z žrebetom, zaskočene kobile in žrebice noriškega plemena, v ostalih postajah glede plemena ni nobene omejitve.

7. Kadar so konji, ki se poganjajo za darilo, enake kakovosti, imajo oni prednost, ki so vpisani v uradno pisani kobilji vpisnik. Konji v posesti konjskih kupčevalcev, ki niso obenem konjerejci, kakor tudi inozemski konji vobče se ne smejo poganjati za državna darila.

8. Za darila se smejo poganjati:

a) Kobile z žrebeti, in to:

žrebčarniškega plemena v starosti 5 do vstetih 12 let, če so zdrave, krepke in dobro oskrbovane in imajo svojstvo dobre plemenske kobile ter imajo s seboj svoje lepe žrebe pri sescu ali že odstavljeno, ki izvira od državnega ali dopuščenega zasebnega žrebca ali od svojega žrebca dotičnega kobiljega posestnika;

mrzlokrvnih plemen v starosti 4 do všteti 10 let pod zgoraj navedenimi pogoji.

Kobila z žrebetom, ki je bila že v prejšnjih letih enkrat ali večkrat obdarovana z državnimi darili, v zgoraj navedeni starostni meji ni izključena, da bi se ne smela poganjati za daljnja darila.

b) Zaskočene kobile, in to:

žrebčarniškega plemena v starosti 4 in 5 let, če je dokazano, da so bile v obdarovanskem letu zaskočene; mrzlokrvnih plemen v starosti 3 in 4 let, če je dokazano, da so bile v obdarovanskem letu zaskočene.

Dokazati je, da so bile te kobile po državnem ali dopuščenem zasebnem žrebcu ali po svojem žrebcu dotičnega kobiljega posestnika zaskočene.

Zaskočene kobile, ki so bile kot štiriletne, oziroma kot triletne obdarovane, smejo v naslednjih letih tudi kot petletne, oziroma kot štiriletne obdarovane biti.

c) Žrebice, in to:

žrebčarniškega plemena; enoletne, dveletne in triletne;

mrzlokrvnih plemen, enoletne in dveletne, če so bile ob posestnika dobro izrejene, je misliti, da se bodo uspešno razvijale in lepo vzrastle, tako da obeiajo v prihodnje postati dobre plemenske kobile.

Kadar se več žrebec poganja za darilo in se jih zdi več darila vrednih, se je ozirati v prvi vrsti na one, katerih posestniki morejo s pismenim potrdilom župana in dveh prič ali drugače verjetno dokazati, da imajo take prostore, ki so potrebni za umno rejo njih žrebet, da se morejo pozimi in poleti na prostem gibati in bivati.

Žrebice, ki so bile kot enoletne, oziroma dveletne obdarjene, se smejo tudi v naslednjih letih kot dveletne, oziroma triletne obdariti.

9. Vsak konjski lastnik, ki prejme za plemenskega konja darilo, mora podpisati reverz, s katerim se zaveže, da tega konja po izvršeni delitvi daril obdrži še eno leto ter ga prihodnje leto ob delitvi državnih daril pripelje pred obdarjevansko komisijo, če je konj do takrat še živ, in da, ako ne izpolni kterega zgoraj navedenih obetov, brez ugovora povrne prejeto novčno darilo c. kr. državni žrebčarni v Gradcu.

Pri obdarovanih kobilah z žrebetom se posestnik zaveže, da obdarovane kobile eno leto ne bo prodal; ta zavezanost pa se ne razteza tudi na žrebe obdarovane kobile, ker se ne obdari žrebe, ampak samo kobila.

Kadar bi bilo zaradi znatne oddaljenosti ali iz drugih tehtnih vzrokov združeno s posebnimi težavami pripeljati obdarjenega konja, mora posestnik poslati dotični obdarjevanski komisiji od občinskega predstojnika izdano spričevalo, da je konj še v njegovi posesti.

Prepuščeno je obdarjevanski komisiji presoditi, če omenjeno spričevalo zadostuje.

10. Razdelile se bodo:

11. Konji morajo imeti s seboj predpisane živinske potne liste.

12. Zoper izrek obdarjevanske komisije ni nobenega priziva.

13. Posestniki triletnih za plemo sposobnih žrebecov se vabijo, naj jih ob priliki obdarjenja pripeljejo pred komisijo v ta namen, da se zapišejo, ker bi se utegnili pozneje kupiti kot plemenski žrebci.

Od o. kr. deželne vlade za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 26. aprila 1901.

C. kr. deželni predsednik:

Viktor baron Hein s. r.

Vabilo

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Št. Vidu pri Vipavi, ki bode v nedeljo, 16. junija t. l. ob štirih popoldne v občinski pisarni v Št. Vidu.

SPORED:

1. Otvoritev zborovanja in načelnikovo poročilo.

2. Predlogi za družbeni občni zbor, ki bode 20. t. m. v Ljubljani, ter volitev zastopnika.

3. Volitev novega odbora, t. j. načelnika in 7 odbornikov.

4. Razni nasveti.

Podr. o. kr. kmet. družbe v Št. Vidu nad Vipavo,

13. junija 1901.

A. Žvanut, načelnik.

Št. 7564

Razglas.

Kr. deželna vlada v Zagrebu je s svojim razglasom z dne 2. maja 1901, št. 29.624., zaradi obstoječe svinjske kuge prepovedala na Hrvaško in v Slavonijo uvažati prasiče iz občine Podgora, okraja Kočevje, in zaradi svinjske rdečice iz občine Vrhnika, okraja ljubljanska okolica.

To se v prenapredbi tukajšnjega ukaza z dne 20. aprila t. l., št. 6375., daje na občno znanje.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 11. maja 1901.

Listnina uredništva.

F. S. v H. B. Edino, kar Vam moremo svetovati, je poklicati živinozdravnika, ki povzroči prisiljen porod mrtvega teleta.

J. Z pri Se. T. Pustite le, naj zlahka trava raste med lucerno, saj bo travo kmalu zadušila močnejše razširjajoča se lucerna, zlasti če njivo jeseni pognojite z umetnimi gnojili.

F. S. v D. S sadnim mostom jc v tej zadevi, kakor večinoma, sploh tako ravnati kakor z vinom.

V konkurenčni postaji	Kobile z žrebetom						Mlade kobile						Žrebice						Skupaj									
	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	darilo	krone	svetinje							
Lesce	1	70	1	40	2	30	3	20	3	1	50	1	40	1	30	1	20	3	1	30	2	20	—	—	3	14	440	9
Kranj	1	70	1	40	2	30	3	20	2	1	50	1	40	1	30	—	—	2	2	20	—	—	—	—	3	12	390	7
Kamnik	1	70	1	40	2	30	2	20	2	1	50	1	40	1	30	—	—	2	3	20	—	—	—	—	3	12	390	7
Vrhnika	1	70	1	40	3	30	4	20	3	1	50	1	40	1	30	—	—	2	2	20	—	—	—	—	3	14	440	8
Ribnica	1	70	1	40	1	30	2	20	2	1	50	1	30	—	—	—	—	2	2	20	1	18	—	—	2	10	318	6
Trebno	1	70	1	40	2	30	2	20	3	1	50	1	30	—	—	—	—	2	4	20	—	—	—	—	3	12	370	8
Št. Jernej	1	70	2	40	3	30	5	20	4	1	50	1	40	1	30	1	20	4	2	30	5	20	—	—	4	22	640	12

Skupaj 2988 kron in 57 srebrnih svetinj.